DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS,

De

ASTHMATE CONVULSIVO CUM HYDROPE PECTORIS,

Quam

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. PHILIPPO WILHELMO,
PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRANDENBURGICO, CETERA,

PRÆSIDIO

DN. FRIDERICI HOFFMANNI,
CONSIL. ET ARCHIATRI REGII, MED. ET PHIL. NAT. PROF. PUBL. ORDIN.

PRO

GRADU DOCTORIS

OBTINENDO.

Ad d. Augusti MDCCVII, horis ante & pomeridianis

IN AUDITORIO MAJORI
Publicæ Eruditorum disquisitioni exponet

JOHANNES GEORGIUS LANCKISCH,
UNRUHSTAD. M. POL.

HALÆ MAGDEB. LITERIS CHR. HENCKELII, ACAD. TYP.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

De

ASTHMATE CONVULSIVO CUM HYDROPE THORACIS.

PROOEMIUM.

Eſpirationem æque ac vitam pari pretio æſtimandam eſſe, cum vetus eſt ſententia, tum, quæ ipſa veritate comprobatur. Eſt vita animantium perennis fluidorum in orbem motus, qui ſolidarum partium convenienti tono elatere & pulſu juſtaque viarum amplitudine perficitur. Hoc præſente motu, hoc regente artus, corpus noſtrum, quod per ſe corruptioni maxime eſt obnoxium, ſalvum ac integrum perſiſtit, inutilia ab utilibus ſeparantur, & anima ceu cœleſtis vis ordine agens, organisque corporis adligata ſuis operationibus rite defungitur. Jam un-

de ſolidorum pulſus, unde eorumdem ſyſtole & tonus, quo ceu radice ſanguinis circuitus innititur, ſuam trahat originem, operæ pretium fuerit disquirere. Nos rejectis aliorum ſomniis, & terminis nihil ſignificantibus, quibus nonnulli ſibi blandiuntur, nominibus quam rebus magis ſtudentes, plane ſimpliciterque adfirmamus, illud elementum, quo fluidæ partes inter ſe agitantur miſcenturque, & quo ſolidæ ſuſtinentur, eſſe fluidum univerſale, ſeu καθολικὸν, aëreo æthereum mobiliſſimum. Hoc per ſe & natura ſua celerrimæ agilitatis eſt, & animæ quoq; imperio in nonnullis organis, unde animalium actionum fluit adpellatio, obtemperat. Satis nempe conſtat, nullius animantis vitam, niſi aër interiora ſubeat, ſubſiſtere. Hoc ſubtracto omnis ſtatim motus ſenſuumque vigor, velut lucerna oleo defecta extinguitur, eodemque reſtituto, animantia jam morti proxima vitam ſpiritumque recipiunt. Inde HIPPOCRATES cum videret, quanta aëris ad vitam neceſſitas utilitasque eſſet, non dubitavit illum vitæ ſanitatis morborumque dominum ac autorem pronunciare, uti in *lib. de flatibus* ſcriptum reliquit. Aer enim ſerenus ſubtilis purus & temperatus egregie adjuvat corporis & animæ operationes. Ubi contra à temperie deflectit, ubi gravis red-

redditur, ad varios morbos diſponit, epidemicis paſſionibus, & quæ ex mutatione anni temporum & tempeſtatum proveniunt, idipſum luculenter adprobantibus. Igitur ſapientiſſima natura omnibus animantibus aëris receptaculum non conceſſit ſolum, ſed illud ipſum cordi etiam ceu principi muſculo, & primo moventi firmisſime adligavit. Ita enim perpetua communicatione mobiliſſimi iſtius fluidi elaſtici cum ſanguine ſucciſque corporis noſtri facta, illis debita fluiditas & mixtio ſervatur, & ſolidis quoque, fibris nempe muſculoſis robur ac vis motrix infunditur. Ex quo manifeſtum eſſe poteſt, quantum commodum vitæ ſanitatique præſtet aër, & quæ inde fluit, reſpiratio, quippe hac novus ſubinde elater ſuccis vitalibus inſpiratur. Itaque cum tanta utilitas ex reſpiratione ad vitam redundet, non difficile eſt exiſtimare, quam moleſta quam atrocia ſint mala, quæ ſpirandi facultatem, qua ceu fultura vita ſuſtinetur, impediunt & interturbant. Ex hiſce eminet adfectus ille, qui aſthmatis nomine mortales vexat, cui, ſi inveteraverit, ſi non evincitur remediis, facile thoracis hydrops jungitur cum funeſto plerumque eventu. Qui morbus cum non rarus ſit, ſed frequenter in praxi occurrat, mirari omnino convenit, cur practi-

corum libri magna ex parte de hoc sileant. Plures certe hoc extinguuntur & plures inde vidimus extinctos. Constituimus igitur in hoc qualicunque studiorum specimine hujus periculosi morbi indolem & causas explicare. Cui labori ut supremum Numen gratiam adspiret suam, toto pectore illius bonitatem imploramus.

§. I.

IN conspectum igitur daturi asthma convulsivum, supervacuum fore putamus, explicando nomini diutius immorari. Asthma, quod Latinis suspirium est, imminutam vocamus respirationem, sive deficientem aeris in organa pneumonica influxum ac reciprocationem propter viarum maxime angustias. Cum vero variæ causæ sint, quæ spirandi difficultatem excitant, nos omissis ceteris, convulsivum asthma hic exponemus, & quidem illud, cui thoracis hydrops plerumque adsociatur. Juvat vero prius, quam ad alia transeamus, symtomata mali recensere, ut ex *istis* ipsius passionis magnitudo cognoscatur

§. II. Sunt igitur hæ fere notæ accedentis mali: Corpus fit grave, extrema frigent, urinæ sunt albæ & copiosæ, alvus dura & tensa, fit circa præcordia constrictio & anxietas, cordis tremor atque palpitatio, summa spirandi angustia & inquietudo. Porro pectus stridet, venæ inæqualiter moventur, intestinorum ad superiora fit conductio, spiritum erecto cervice & collo extenso ægri trahunt, difficilis jacendi potestas schemate supino, ora livescunt, excluditur per nares mucus, cubare expetunt thorace atq; pectore sublevato, locoq; lucido & calido,

vox-

vox debilis eſt, ſudor circa frontem frigidus, facies pallida & fuſca, & continuus metus præfocationis. Accedit ſæpe ex nimia anguſtia, qua ægrotus premitur, animi defectio, accedit etiam & ſæpe cum ſiniſtro omine paralytica pedis vel alterius partis reſolutio. Paroxyſmus ſubinde revertitur, maxime poſt primum ſomnum & de nocte, quo tempore malum plerumque ingraveſcit, cum de die & circa meridianum tempus minuatur. Adeſt etiam tuſſis ſicca, ſed nihil redditur, habitus plerumque corporis tumidus, pedes oedematoſi, ſonus obſcurus fluctuantium quaſi aquarum, quando inclinatur corpus, in pectore obſervatur. Si paroxyſmus diutius exercet & ſæpe repetit, mire debilitantur, & ſuffocatione tandem extinguuntur. Cadavera ſi aperiuntur, adparet plerumque ſeri colluvies vel limpidi vel ſanguine tincti intra pectoris cavitatem, ſive in altero ſive in utroque latere. Adſcendit hujus ſeri quantitas ad libras duas, quandoque ad decem, uti obſervationes & hiſtoriæ medicæ paſſim conteſtantur.

§. III. Illud inprimis dignum, quod adnotetur, tali nempe aſthmati convulſivo, præſertim ubi viros invadit, plerumqne jungi hydropem pulmonis cum non obſcuro ſubſecuturæ mortis indicio. Idem hydrops thoracis aliis etiam morbis ſupervenit, ut in iis ſæpe adparet, qui aſcite vel urinæ ſuppreſſione adfliguntur. Ejusmodi hydropis exemplum elegans conſignavit *Verzaſch. lib. 1. obſ. 2.* & ab urina retenta ſummus Imperator Maximilianus II. teſte Cratone *in epiſtol. ad Scholtz.* feralem pectoris hydropem incidit, eodem interceptus. At nos tacemus de ceteris malis, quæ in hydropem pectoris deſinunt, dicturi potius de hydrope thoracis, qui aſthma convulſivum plerumque comitatur.

§. 4.

§. IV. Quod ut eo magis confirmetur, egregia Baglivi obſervatione noſtram ſententiam ſubfulciemus. Si quis *inquit laudatus Autor in praxi medica p. 70.* veſperi hora ſomni, ſed præcipue poſt tres aut quatuor horas ſomno impenſas repente expergiſcitur, aſthmate ingenti ſiue ſuffocatione correptus, atque feneſtras aperiat, liberumque aërem deſideret, pro certo habeto, illum hydrope pectoris laborare, multo magis, ſi pedes aut manus tumere cœperint, cum faciei à nativo calore receſſu, & præ ceteris, ſi accedat torpor ſeu incipiens brachii paralyſis. Hujusmodi brachii torporem in aliis quoque pulmonum morbis præſertim peripnevmonia obſervavimus. Hæc non minus vere quam eleganter CL. Baglivus: quo ex loco ſatis comprobatur, aſthmati convulſivo hydropem pectoris, quod adhuc pauci obſervarunt, plerumque accedere. Non ſufficerit tamen unius auctoritas, igitur & alia adferemus exempla, inter quæ facile in primo loco ponenda, quæ eruditiſſimus medicus *Carolus Piſo in libro de morbis a colluvie ſeroſa orbis adnotavit p. 214. & ſeqq.* Generoſus Vir ſenex ſenſim gravi ſpirandi difficultate premi cœpit, præſertim nocte poſt primum ſomnum, dum de ſubito ſuffocatio ſomno interrupto ſenem excitabat, ut invitus e lecto ſurgere & ad feneſtram confugere liberioris aëris captandi cauſa cogeretur. Palpitabant ſcapulæ nullaque ipſi quies, remittebat tamen poſt meridiem anxietas. Per biennium hoc ſuſpirio confectus tandem expiravit. Recluſum corpus oſtendit pulmones & præcordia plurima aqua ſeptis transverſis intercluſa, innatantia. Non minus elegans hiſtoria eſt, quæ ſequitur, ab eodem Autore obſervata. Adoleſcens orthopnoea inveterata jam inde à multis annis laborabat, qui denique morbi violentia jugula-

gulatus fuit. In hujus cadavere præter inflammatorium hepatis tumorem repertus fuit hydrops thoracis, ſed in uno tantum latere. Pulmonum veſicæ, quarum magna multitudo erat, humore lento & pellucido, qui albuminis ovi indolem referebat, impletæ erant. Similes obſervationes Vir rei medicæ peritiſſimus *Scultetus in append. obſerv. 31. p. 252.* collegit, quarum ſummam hic commemorabimus. Adoleſcens per plures annos aſthmaticus acuto lateris dolore adfectus fuit, dolorem comitante febre & tuſſi, quibus malis æger evictus occubuit. Diſſectum pectus ingentem aquæ copiam continebat, manifeſto documento, hydropem pectoris mortis cauſam extitiſſe. Circa idem tempus, *pergit noſter Autor*, ſimilis incidit caſus in lapicida. Laborabat hic ſpirandi difficultate, & per plures annos laborabat. Ubi tandem ex malo deceſſit, uti plerumque accidit, pectoris hydrope afflictum fuiſſe, intellectum eſt ex corporis apertione. Quæ exempla, addit laudatus Vir, ſatis ſuperque docent, in iis, qui diuturno cum aſthmate conflictantur, ſæpius forſan, ut nos judicamus, thoracis ſubeſſe hydropem.

§. V. Quem tractandum igitur ſumpſimus, affectus, convulſivum nempe aſthma, non tam in materiali pulmonum vitio, ſed potius in genere nervoſo ac membranaceo ejusque motu irregulari & vitioſo radicatur. Inde eſt, quod jam olim *Cæl. Aurelianus*, methodicorum quorum fragmenta adhuc ſuperſunt, facile princeps, ſolemni ſectæ, quam profitetur, more, noſtrum malum *paſſionem ſtricturæ* adpellet. Reliqui veteres, à quibus rationalis medicina parum exculta fuit, flatus atq; pravum pulmonis motum incuſarunt. *Helmontius* vocat cadu-

cum pulmonis, *Lindanus* convulsionem diphragmatis, *Willisius* vero optimo jure inter morbos convulsivos numeravit *l. de morbis convulsiv.* Non negamus, alias etiam dari difficilis respirationis causas. Ita ex infarctu pulmonum à desidente ibi sanguine, item ab obstructione vesicularum, nostrum provenire malum, certis constat experimentis. Ubi enim serum viscidum tartareum vesiculas obsidet, vel scirrhi tubercula & empyemata easdem comprimunt, aër pulmones non elevare potest, & respiratio exinde imminuitur. Quod aliter evenit in nostra passione, cujus causa adeo in materia non quærenda est, ut & pulmones sæpe quoad substantiam labe careant omni. Cujus quidem rei elegantem adfert *CL. Willisius* historiam ab alio celebri medico ipsi communicatam. Narrat enim, illum aliquando aperuisse insignis viri cadaver, qui cum singulis XIV. diebus asthmate adfligeretur, in ipso tandem paroxysmo obierit. In hoc cum omnia viscera, tum pulmones salvos ac integros fuisse repertos, nec quidquam excrementi in bronchiis, vel stagnantis intra venas sanguinis adparuisse. Quod idem propria observatione communit, dum puerum asthmaticum se dissecuisse adfirmat, in cujus pulmonibus nihil vitii omnino fuerit deprehensum.

§. VI. Est igitur spasmus maxime nostri adfectus causa, & hunc ægros inprimis exercere, symtomatum ratio declarat, quæ & exinde unice sunt explicanda. Unde enim illi anxietatum cruciatus, unde præcordiorum tensio, pectoris angustia cum imminente suffocatione? unde alvi durities, intestinorum ad superiora conductio, pulsus inæqualitas extremorumque frigus? unde

unde denique albæ & copiosæ urinæ, nisi ex spasmo nervorumque & membranarum distentione? Nempe uti ceteræ corporis partes spasmodicis adfectionibus patent, ita & pulmones hisce malis maxime expositi sunt. Quod ne dubium esse possit, ex structura pulmonum, quam jam recensebimus, confirmabitur. Sunt pulmones compositi ex multis vasis sanguineis, quæ in ramificationes innumeras diffunduntur, sunt porro infinitis vesiculis pleni, quæ bronchialibus tubulis aërem excipientibus adhærent. Trachea vero, uti *Willisius in pharmac. rational. p. II. sect. I. c. I.* notat, interius tunica multiplici nerveo carnea vestitur, quæ ex fibris longitudinalibus & circularibus contexitur. Adsunt simul tunica glandulosa & vasculosa, eædemque membranæ vesiculas quoque aëreas constituunt. Exterior porro membrana, quæ vesiculas cingit, fibris & nervis idemtidem interstinguitur. *Malpighius ingeniosissimus temporis sui medicus* ita scribit: In ranis & lacertis exterius reticularis plexus occurrit ex carneis fibris constans, ita ut mirus musculus singulas pulmonum cellulas constringat. vid. *Schvvammerdamm. de respiratione.*

§. VII. Præterea in pulmones nervi eximii penetrant, qui à pari vago seu octavo & nervis intercostalibus orti in hoc viscus disperguntur. Horum alii quomodo in pulmones desinant, alii vero per vesiculas mirifice repant, alii constringant easdem, adcuratius tradit *Vieussen in nevrologia lib. 3. c. 4. p. 183.* Et quoniam ramulus â nervo intercostali per carneam etiam diaphragmatis partem sive musculum ejus posteriorem circulumque nerveum fertur, hinc manifesto ratio constat, cur in aliis sæpe morbis spasmodicis diaphragma

& aſpera arteria in conſenſum pertrahantur. Uti videmus in hyſtericis hypochondriacis & ubi plexus meſenterii adficiuntur.

§. VIII. Cum pnevmonica itaque organa ex tot nervis & membranis conſtructa ſint, quæ cum aliis iisque remotis partibus mirifice conſpirant, minus mirabile, ſpasmodicis conſtrictionibus & convulſivis motibus opportunum inprimis eſſe ampliſſimum pulmonum viſcus. Et hac conſtrictione fit, ut tubuli bronchiales cum veſiculis comprimantur atque coarctentur, unde liberior aëris ingreſſus impeditur. Accedit, quod compreſſionis hujus violentia ſanguinea vaſcula, quibus pulmo repletus eſt, premantur, ſanguinisque curſus ſalutaris intercludatur. Unde intra pulmones regurgitans, ibi deſidet, maximasque anguſtias anxietates, inquietudinem, & niſum reſpirationis intenſioris cum præſenti ſuffocationis metu producit. Quæ mala ubi quis adcuratius intuetur, deprehendet omnino, eſſentialia & pathognomica ſymtomata eſſe hujus adfectus, quem hic exhibemus.

§. IX. Eſt vero aſthmatis ejusmodi convulſivi, & qui hoc ſequitur, hydropis in thorace cauſa plerumque humor intra corpus noſtrum conceptus virulenta qualitate prægnans. Hujus commatis ſunt excrementitiæ acres & cauſticæ ſordes, quas natura provida certis in morbis ad habitum corporis propellit, & ſalutari motu eliminat. Hæ ſi ſubſiſtunt in cutis glandulis, nec foras ſecedunt, mora deteriores redditæ relegunt veſtigia, & cum lympha ad ſanguinem rurſus redeuntes veneni naturam atque noxas æmulantur. Tenuiſſima enim cauſticaque, qua pollent, natura penetrant in fi-

bril-

brillas nerveo-membranaceas, quas ubi insederint, sævis molestisque spasmis & contractionibus totum corpus concutiunt, sanguinis inæqualem circulum & anomalos fluidi nervei motus efficientes. Ita experientia docemur, à scabie retro pulsa, à podagra vel arthritide interiora repetente, à tinea capitis male curata, ab obductis intempestive malignis ulceribus cum cetera mala, tum nostram passionem exoriri.

§. X. Non alienum erit, hoc aliquot exemplis atque observationibus illustrare. Sic periit haud ita pridem filiolus Consiliarii intimi cujusdam, qui ex Saxonia huc concesserat. Hic puer per annum fere circa labia ulcere putrido erodente infestabatur, quo liberatus tandem per externa à chirurgo, incidit primum asthma convulsivum, mox ipsam mortem. Idem in arthritide evenit, cujus materia si intra corpus remanet, vel intempestive repellitur, spasmo pectus constringit, & convulsivum asthma funestumque pectoris hydropem excitat. In mentem hic veniunt egregia duo exempla, quorum commode Dn. Præses me admonuit, cui in praxi sua hæc ipsa occurrerunt. Generosus vir duobus ab hac urbe milliaribus habitans, cum diu podagræ ac calculi sævitiam sustinuisset, habitu alioqui spongioso lividoque colore, impatiens tandem dolorum, medici ex vicina urbe opem implorat. Ille ad deliniendos podagræ dolores linamento ex spiritu vini rectificato, in quo solutum erat satis opii & camphoræ, manuum atque pedum articulos jubet inungere. Inungit æger totum corpus liberaliter, dolores remittunt, sed horum loco lassitudo, virium languor, postremo asthma nostrum corpus occupat. Accedit pedum tumor, præcordio-

 rum

rum anxietas, ſpirandi ſumma difficultas, ut ſtrangulari ſibi æger videretur. In conſilium rogatus D. Præſes, cum non fefelliſſent ipſum cauſæ malorum, prædicit ſtatim, ſummum illi diſcrimen impendere. Neque falſo: Non multo poſt enim, cum nequidquam remedia adhiberentur, expiravit. Simili modo quatuor & quod excurrit abhinc annis periit alius nobilis Vir, in quo non alia mortis cauſa adparebat, quam quod arthritica materia, vel ex defectu virium, vel ex acidorum fructuumque horæorum abuſu, non foras proceſſerat, ſed intra corpus retenta veneno ſuo (venenum enim vere eſt;) vires vitamque ægrotantis exhauſerat. Neque dubium eſt, quin ubi extinctorum corpora aperta fuiſſent, magna ſeri copia in thorace fuiſſet adparitura. Tali in caſu unice providendum ſpectato medico & in hoc ipſius labor & cura ſit, ut materia acris, quæ nervos irritat, ad exteriora propellatur. Memorabilis eſt hiſtoria, quam celebris medicus *Dodonæus* hac de re prodidit: Mercator juvenis tam gravi atque diuturno ſuſpirio vexabatur, ut, licet nullum remedii genus intentatum relinqueret, nihil tamen inde adlevaretur. Idem tamen, invadentibus poſtremo calculi & podagræ doloribus ab orthopnoea liberatus fuit, ita ut cum antea in ſedili cibus ſomnusque ipſi eſſet capiendus, jam decumbendi facultas morbi beneficio ipſi concederetur. Adeo quam fruſtra à remediis ſibi promiſerat medicinam, à morbo impetravit!

§. XI. Non diſſimilis eſt hiſtoria, *quam CL. Etmüllerus in ſuis operibus c.13.p.184. tradidit*, quæ cum paulo longior ſit, in compendium mittere tentabimus: Vietor ſenex diu podagræ tormenta expertus cum aliquando remi-

remisissent dolores, statim sentire cœpit respirationis difficultatem. Intendebatur malum post cœnam & cum cubitum concederet, modo imminente somno, modo transmissis jam aliquot horis dormiendo, & ex improviso anxietates præcordiorum indormientem malis suis excitabant. Cogitur æger propter imminentis strangulationis metum adsurgere, erecto collo mensæ adsidet & inter præsentis mortis periculum tres & plures horas noctis tristis suspensusque exigit, donec rejecto pauxillo viscidæ materiæ adlevatus lecto somnoque jam securior se reddebat. Vigente paroxysmo, theriacæ vel mithridatii tantum, quantum cultelli cuspis capit, sumebat, quo mirifice impetus mali infringebatur. Interim pro varietate tempestatis nunc gravior nunc levior morbus erat. Tandem cum post aliquot septimanas rediret podagra, modo dicti paroxysmi vale dixerunt. Scabiem ex intempestivo externorum usu sæpe in adfectum nostrum transire, eleganti observatione demonstrat *Serenissimi Electoris Palatini Castrensis medicus Dn. Graffius in dissertatione, quam filius ejus de hydrope pectoris Marburgi haud ita pridem habuit*: Erat officialis miles præsidii Moguntini, strenuus alioqui potator, qui ab aliquot annis scabie humida & fœda totius corporis vexabatur. Hic pertæsus molestissimi adfectus svasore Chirurgo Castrensi thermas Wisbadenses adiit, quarum usu intra quinque dies scabies discussa fuit, sed scabiei loca multæ in collo scrofulæ cum subito tumore pedum prodierunt. Accedens chirurgus toti collo emplastrum de ranis cum mercurio triplici imponit, unde altero die ptyalismus imminuitur, quo cessante pedes subito detumuerunt. Sequenti vero nocte funestum hominem

asth-

aſthma ex improviſo adoritur cum ſumma ſpirandi difficultate. Cui dum chirurgus obviam ire tentat ſanguinem detracturus, inter illius manus æger exanimatur. Aperto cadavere, utrumque thoracis latus novem aquæ libras continebat, pulmonesque innumeris hydatidibus obſeſſi ſeroque limpido turgentes reperiebantur. Quod de ſcabie diximus, tenendum etiam de tinea capitis, quæ ubi imprudenter oleoſis & pinguibus tollitur, in aſthma convulſivum & catarrhum ſuffocativum frequenter commutatur.

§. XII. Ex hiſce quæ adduximus exemplis, facile adparet, cauſam aſthmatis noſtri ſitam eſſe in materia tenuiſſima acri cauſtica nervos præcordiales adrodente. Corroboratur hoc vel exinde, quod in variolis morbillis purpura & eryſipelate propter ſimilem materiæ malignitatem, antequam illa prorumpit, eadem ſymtomata exoriantur. Datur enim cernere ſummas pectoris anxietates, ſuppreſſionem ſpirandique anguſtiam, quæ cuncta tamen mala miteſcunt, ubi ad externum corporis habitum acris materia penetravit. Quod ſi vero vel ex naturæ debilitate vel aliis de cauſis hæc materia ad interiora regreditur, a circumferentia ad centrum pulſa, eadem ſymptomata repetunt, idque cum ea vehementia, ut non raro mortem adferant. Notabile hoc maxime eſt circa morbillos, quorum materia nervis præcordiorum inimica inprimis eſt. Inde facile eſt intelligere, cur ſi minus recte prodeant, infantes graviſſima exinde mala & inter hæc aſthma convulſivum & catharrum ſuffocativum patiantur. De eryſipelate annis abhinc tribus hæc obſervatio Dn. Præſidi contigit: Conſiliarius hujus loci jam provectiore ætate, isque cachecti-

cus

cus ex tumore pedum male habebat. Hic ſubito in eryſipelas incidit, quo, dubium, qua de cauſa evaneſcente, invaſit aſthma periculoſiſſimum cum mira anxietate, pectorisque anguſtia & ſenſuum turbatione, ut non procul jam à morte abeſſe videretur. Dato pulvere diaphoretico nitroſo, ad exteriora eryſipelatis materia ceſſit, nempe ad ingentem ſcirrhoſum fungum, qui jam inde à longo tempore latus inſidebat. Unde expirantibus ceteris malis, melior factus æger priorem valetudinem recuperavit.

§. XIII. At non tantum virulenta materiæ qualitas, quæ nervoſas thoracis partes vellicat, noſtri mali cauſa eſt, ſed ejusdem etiam quantitas, ſeri nempe excrementitii moles, merito inſimulatur. Sæpe quippe accidit, ut, quando tumores pedum ſubito disparent, noſter adfectus inde excitetur. Neque alia hujus rei cauſa ſubeſt, quam quod, ſpasmo pedes urgente, ſerum ad pulmones inclinetur, ibidemque ſubſiſtat. Ejusmodi caſus meminit Dn. Præſes, quem in Conſiliario Berolinenſi obſervavit. Is ſcorbutico adfectu cum tumore pedum torquebatur, qui tumor ſatis grandis alioquin cum ſubito deſeruiſſet pedes, ſentire ſtatim cœpit æger incredibilem anxietatem atque reſpirationis anguſtiam. Eodem tamen, quod mirabile inprimis, redeunte, periculo eximebatur æger. Convenit cum hac hiſtoria memorabilis obſervatio *modo laudati Dni Graffii*, qui ante tres annos ſingularia hæc in militibus deprehendit. Qui cum in caſtris ad Rhenum prope Dachslandiam poſitis, varii generis piſcibus, Rheni exundatione in littus & vicinas foſſas ejectis per totam ferè æſtatem veſcerentur, & proximo autumno ſub aere frigido & plu-

via Landaviam expugnarent, febri tertiana & quartana correpti cachexiam tumoremque pedum sibi contraxerant. Hic tumor cum subito dilaberetur, certissimam plerumque mortem significabat. Plurimi enim vel inter cibum vel in ipso somno subfocabantur, adeo, ut ex una legione quadringenti homines hoc modo interirent. Et quod notandum, omnes, quos laudatus Vir aperuit, quorum tamen quinquaginta, ni fallor, numerat, hydropem pectoris & sedentem intra venas polypum monstrosa magnitudine exhibuerunt. Ex qua historia & illud elucet, quod asthmatis nostri causa sæpe etiam sit polypus, cordis ventriculos & vasa obsidens, unde mors plerumque subsequitur. Ejusmodi exemplum præter adductam observationem proponit *Riverius cent. 1. obs. 82.* Polyposa enim concretio angustiores reddit vias, unde sanguis difficilius transit, præsertim ubi animi vel corporis motu, vel spasmis remotarum partium cum majori impetu ad superiora ruit. Quippe intercluso ipsi per polypum itinere, in cursu retardatus stagnat, vasa infarcit, palpitatione cordis, anxietate & suffocationis metu id declarantibus. Imo si diutius paroxysmus instat, frequentissime accidit, ut serum a sanguine in copia separatum nunc in pericardium redundet, nunc in thoracis cavitatem effundatur. Ideoque plures, qui ex nostro adfectu languent, polypum intra vasa pulmonum, vel in ipso corde fovent.

§. XIX. Ad malum nostrum proclives sunt hypochondriaci, i. e. qui viscerum, præsertim hepatis & lienis obstructione laborant. Item, quibus sanguis per abdomen tardius ac difficilius commovetur, unde spasmodicis adfectibus frequenter adfliguntur. Sunt enim ipsi

paro-

paroxyſmi, quos hypochondriaci experiuntur, nil niſi adfectiones præter naturales dolorificæ plexuum nervoſorum in meſenterio, diaphragmate corde ventriculo ceterisque inteſtinis. Itaque in hypochondriacis nervoſæ thoracis pulmonumque partes iſtis motibus facile adſveſcunt, unde poſtea hoc malum excitatur. Accedit ſanguis craſſus ſalſus impurusque, qui per pulmones lente cunctanterq; progreditur, & acredine ſua nervoſas membranas ad ſpasmos ſtimulat.

§. XV. Adfectui noſtro jungitur plerumque cachecticus corporis habitus, ideoque *Hippocrates lib. 2. de morbis p. 84.* eleganti ſtylo hæc conſignavit: Si hydrops in pulmone fuerit, febris & tuſſis tenet, coacervatim æger ſpirat, pedes tument, & ungues contrahuntur omnes. Aliis venter etiam ſcrotumque & facies intumeſcit. Et quidam ab inferiore alvo id eſſe exiſtimant, cum videant ventrem magnum & pedes tumentes. Videmus porro, quod qui cachexia contabeſcunt, plerumque de aſthmate ſimul conquerantur.

§. XVI. Si quid vero aliud, certe frigus noſtrum malum facile producit, quod hoc nervis imprimis inimicum, adeoque aptum ſpaſmis producendis. Unde hyeme, & ventis aquilonaribus ingraveſcit, item ubi poſt vehementem corporis calorem ſtatim frigidus potus ingeritur. Et obſervavimus, illos, qui pectus non bene tegunt, præſertim ſi nocturno frigori illud exponunt, ſæpius hoc malum incurriſſe.

§. XVII. Accedimus jam ipſam hydropis generationem, quomodo hæc fiat, paucis explicaturi. De hac vero inſtar omnium optime egit *Hippocrates*, dum *in libro de internis adfectibus* hæc ſcribit: Fit hydrops (pul-

monum) si tubercula in pulmone fuerint enata & aqua repleta, inque pectore disrupta. Quod autem hydrops à tuberculis fiat, in quadrupedibus, bove sive & cane ceterisque adparet, quorum in pulmonibus tubercula existunt. Hæc ubi incideris, statim effluit aqua. Hæc Cous noster: quibus clarissime demonstrat, ex hydatidibus aqua repletis disruptisq; in pulmone vel pleura hydropem pectoris exoriri. Tales hydatides in corde, pulmonibus pleura & diaphragmate reperiri, confirmat *Otto Heurnius observ. 18.* Adde *Barthol. cent. II. obs. 61. Cord. comment. V. ad lib. 1. Hipp. de morbis mulierum, & Acta Haffniensia volum. III. obs. 76.* Idem *Carolus Piso in lib. de morb.* à serosa colluvie ortis commemorat, quo in loco aperte scribit, observasse ipsum vesicas in pulmonibus scatentes humore pellucido, & qui albuminis ovi instar lentescebat. Ex his vesicis, ubi rumpuntur, destillat sensim aqua, & uti optime *Wepfferus in lib. de apoplexia* scribit, principio parum vel nihil molesta est, ubi vero increvit, acriorque facta tussim siccam atque palpitationem cordis movet, spirandique facultatem imminuit. Ubi denique ad majorem molem excrevit aqua, quam ut capi possit intra pectoris cavum, subito hominem nihil tale timentem suffocat, pressis nempe undiq; pulmonibus. Ut nuper admodum in juvene quodam Philippo Sperlino observavi, qui nullo in pulmonibus vitio, si compressionem excipias, subito periit ab aquæ copia, in pectore adcumulata.

§. XVIII. Cum vero hoc serum, cujus modo meminimus salsum corruptumque plerumque sit, inde si diutius intra viscera stagnat, diaphragma & pulmones exeden-

dendo, incredibiles anxietates primum, mox mortem adfert certissimam, Deprehendit hoc ipsum in corpore summi Medici, Wepferi, qui hydrope pectoris obiit, *CL. V. Brunnerus*: vid. *Memoria Wepfferiana ephemerid. N. C. Dec. III. Ann. 3. adnexa.* Cor a diuturno intertrigine laborabat, & arteria pulmonalis & aorta pone valvulas semilunares osseam substantiam induerat. Pericardium porro humoris copia distentum, & diaphragma à stagnantis seri acredine exesum, hydatidibusque adgravatum erat. Jam hepar, lien, mesenterium, renes & infimi ventris glandulæ scirrho adfectæ erant, totum denique abdomen hydropico tumore turgescebat.

§. XIX. Quod vero serum, ubi vasa excessit, pulmones adgrediatur, pulchra *Harderi* observatione comprobabimus. *vid. l. 1. obs. 51. p. 217.* Nuper, inquit, peregre existente Dno. parente meo, cum D. D. Pariz de Papa cadaver muliebre in Xenodochio aperui, in quo insignem pectoris hydropem deprehendimus. Erant pulmones putredine plane consumti, sinistrum vero latus tres seri putridi mensuras continebat, ita, ut ab aquarum copia diaphragma, ea, qua oesophagus progreditur parte, instar sacci versus sinistrum renem protrusum fuerit, ventriculo hepati, quod immensæ magnitudinis erat, superjacente.

§. XX. Instituti ratio jam postulat, ut hydatidum originem, qua potest fieri brevitate, exponamus. Fiunt nempe ab impedito lymphæ circulo, vasorumq; quæ hanc vehunt, nimia distentione. Quoties enim ob constrictas spasmo membranas liber sanguinis transitus impeditur, necesse est, ut ab eodem sanguine, qui exinde stagnat, serum secedens majori in copia in vasa lymphati-

ca delabatur. Inde distenduntur hæc vasa, sero subinde adfluente. Adde quod a crasso impuroque sanguine ejus circuitus inhibeatur, unde & cachectici, quorum sanguis sordibus abundat, hydrope pectoris adficiuntur. Porro ex anatomia notum est, copiosissima vasa lymphatica mirabili plane modo pulmonalem tunicam obsidere. Id quod egregie observavit Vir anatomiæ scientissimus *Nuckius in adenographia curiosa p. 141. 142.* ubi definite scribit, tunicam hanc eximiis vasis lymphaticis abundare, quæ variis compositis insulis anastomasibusque ductum respiciunt thoracicum, huncque etiam glandulæ unius atque alterius interventu ingrediuntur, solo flatu, per tubulum in tracheam & unum alterumque lobum nisu fortiore immisso, nullo negotio detegendæ.

§. XXI. Illud mirabile in primis, quod, cum in hydrope pulmonis aqua semper thoracem impleat, nihilo tamen secius illa anxietas, & strangulationis metus diversam sæpe faciem induat. De die enim, uti diximus, plerumque levior fit, nocte vero, maxime post somnum ingravescit. Cujus rei causas licet res ardua sit adferre, quantum tamen per ingenium licet, easdem inquiremus. Est respiratio luce major semper intentiorque, quam nocturno tempore, ubi valde imminuitur. Ideoque sanguinis circulus, qui respiratione egregie juvatur, die validior est, nocte languescit, ob respirationis debilitatem. Inde enim sanguini minor virtus atque spirituascentia, idemque facile circa pulmones detinetur. Ipsa porro aqua, quæ in thorace collecta est, commotis fortius pulmonibus, quod unice fit justo sanguinis motu, hinc inde impellitur cum aliquo ægroti levamento. Quæ, ubi ille sanguinis adeoque pulmonis motus labas-

cit,

ſcit, intra pulmones ſubſiſtit, coagulatur, quieſcitque, & acredine ſua membranoſas partes infeſtat.

§. XXII. At cum ſpasmi & convulſiones variis ſe adſocient reſpirationis malis, idq; in diverſis morbis, hinc non inutilem operam nos poſituros arbitramur, noſtrum adfectum ab aliis diſcernendo. Qui enim morborum naturam eorumque cauſas atque effectus bene diſtinguit, is curationem eorumdem facilius feliciusque abſolvere poteſt.

§. XXIII. Oportet igitur aſthma convulſivum diſcernere primum à motu convulſivo pectoris, quo coſtæ thoracisque muſculi è ſede ſua propelluntur. Dilucidius res adparebit ex ſequenti hiſtoria, quam in illuſtri quodam Viro Dn. Præſes obſervavit. Is cum podagram imprudenti emplaſtri uſu ad interiora compuliſſet, periculoſum inde ſibi malum, ventriculi nempe inflammationem arceſſivit. Inflammationi præter cetera mala aderat motus pectoris convulſivus, isque tam vehemens, ut nulla externa vi & robore reprimeretur. Meminit ſimilis adfectus *Hobokenius in Spicileg. ep. p. 250.* ubi diſerte adfirmat, tam violento pectoris ſpasmo ægrotum quendam adfectum fuiſſe, ut adſtantes rei novitate perculſi, neſcio, quid veneficii, ſubeſſe arbitrarentur. Erat ægrotanti inter cetera mens imminuta, quamdiu autem ſupinus jacebat, ſumma convulſionis atrocitate pectus ſurſum diſtorquebatur. Interim ceteris membris quies, & quoties adſurgebat, convulſioni adlevatio conſtabat, continuis tamen vigiliis ægrum debilitantibus.

§. XXIV. Porro autem ab aſthmate hyſterico noſtrum malum diſtingui debet. Illius enim non alia cau-

ſa eſt, quam flatus in inteſtinorum receſſibus adcumulati, quibus nervoſi plexus trahuntur, vel muſculi diaphragmatis & laryngis ita conſtringuntur, ut palus intra fauces defixus videatur. Simili modo differt ab aſthmate hypochondriaco cum anxietatibus præcordiorum, quæ ventriculo inflato adſcribendæ ſunt, item ubi ejus oſculum laborat, vel ipſum diaphragma irritatur. Hujus hæc plerumque ſigna: Eſt dolor conſtrictivus circa coſtas ſpurias, ut quaſi Zona ægri conſtringantur, unde thoracis fit anguſtia, ſpirandique difficultas. Et hoc aſthma ſtomachale etiam adpellatur.

§. XXV. A catharro ſuffocativo in eo differt noſter adfectus, quod ille ſubito invadat, idque cum magna reſpirationis difficultate, cum ſuffocationis metu, item ſtertore, nec non vultus rubore. Eſt etiam non minus diſcrimen inter noſtrum malum, & illud aſthma, quod ſiccum nominatur. In quo cum ſummi pectoris dolores ſunt, tum pulmones ſuccedente tempore plane exareſcunt. Nempe cauſa externa plerumque eſt, quæ hoc malum excitat, uti fumus ſaturni, calcis vivæ, mercurii & carbonum foſſilium. Tali morbo jactantur maxime, qui in metallis laborant, uti frequenter in ſylvæ Hercyniæ accolis Dn. Præſes obſervavit *vid. ejus diſſert. de metallurg. morbif.*

§. XXVI. Diſcernendum denique eſt aſthma noſtrum à periodico, quod certis menſibus, diebus imo horis ſæpius recurrit. Atque hoc quidem plerumque accidit, ubi menſtrua vel hæmorrhoides, alioquin ſalutares, retinentur. Si vero hoc aſthma nocturno tempore ingruit, ſcire licet, ex vitio primarum viarum provenire, & ſtomachale eſſe, vel hypochondriacum. Dum

enim

enim ex viſceribus corrupti bilioſique humores certo tempore ad ventriculum redundant, ibique ſpasmos & inflationes pariunt, liber ſepti transverſi motus verſus inferiora inhibetur. Hinc præcordiorum anxietas, reſpirationis labor, quandoq; etiam orthopnoea excitatur. Neque paratior huic malo medicina eſt, quam ex vomitu commodaque alvi ductione.

§. XXVII. Expoſito itaque noſtro adfectu, ad ejusdem curam jam properamus. Quæ, cum ipſe morbus ſit periculoſiſſimus, ſumma cum difficultate perficitur, adeoque temerarium videtur, certam ejus ſpem ſibi polliceri. Si enim ullus alius adfectus, certe hic, quem pertractamus, medentiũ manus reſpuit, operam ac ſtudium eorũ eludendo. Quod magis accidit, ubi altiꝰ inſedit malũ, ubi cachecticos occupavit, nec integra amplius ſunt viſcera, & ubi jam adeſt ſeri extravaſatio, vel certe adpropinquat. Tali in caſu minus convenit V.S. quæ, ubi in ipſa mali acceſſione adhibetur, verendum eſt, ne æger amiſſis viribus, pereat cum non mediocri medici dedecore. Multo minus convenit, extra paroxyſmum ſanguinem ægroto mittere, cum ejus abundantia hic non delinquat. Diligenter igitur hoc auxilio abſtinendum eſt, quod abſurdum ineptumque foret, iis ſanguinem detrahere, qui diuturnis doloribus anxietatibus vigiliisque confecti, vires fere perdiderunt. Nec quidquam aliud inde ſequitur, quam ut ægrotis mors acceleretur.

§. XXVIII. Atque idem de vomitoriis purgantibusque obſervari debet, quod hæc remedia nervos, qui

per se jam male habent, in thorace atque abdomine magis adfligunt, adeoque non tam auxilium, quam noxam huic morbo adferunt. Et de purgantibus quidem non negamus, ea hic interdum locum invenire aliquem, maxime cachectico præsente statu, ubi cum mole materiæ pugnandum est, nihilo tamen secius circumspectissime sunt adhibenda. Aquam enim, quæ in thoracem confluxit, adeo non exhauriunt, ut nervis, qui jam læsi admodum sunt, plus noceant. Quo magis detestandus est mos tam valida & cathartica purgantia propinandi, unde tricies & sæpius alvus provocatur. Neque aliud quidquam inde expectandum, quam ut ægri per compendium ad mortem deducantur.

§. XXIX: Pari cautione opus est in opiatis anodynisque exhibendis. Licet enim, præsertim ubi cum alexipharmacis & diaphoreticis miscentur, paroxysmum paululum imminuant, tollendæ tamen causæ sufficiunt nunquam.

§. XXX. Gravior quæstio est de thermis, an earum usu aliquid in nostro malo proficiatur. Hic ego adpello experientiam Dn. Præsidis, qui liquido adfirmat, crebris experimentis id edoctus, non perniciosius remedium adferri posse asthmati convulsivo, præsertim si thoracis hydrops accedit, quam id aquarum genus. Quod ipse expertus est in Carolinis, quæ cum aliis morbis divinam opem præstent, hanc tamen laudẽ in adfectu nostro destituunt, tantumq; abest, ut illum sanent, ut potius reddant deteriorem. Meminit idẽ aliquot exemplorum,

quæ

quæ anno abhinc, cum ipse ibi degeret, adnotavit. Aderat tunc generosus Vir ex aula Gothana, qui ex intemperantia potus & frigore intenso, cui pectus exposuerat iter faciens, propter aeris inclementiam nostrum sibi morbum contraxerat. Erat illi habitus corporis cachecticus, facies plumbea & flava, tantum tamen ipsi virium suppetebat, ut thermas posset accedere. Hausta ingenti aquæ copia, nihilominus instabat malum, jamque increscebant symtomata cum maxima anxietate atque suffocationis metu, ita ut quandoque paroxysmi ad octo atque decem horas extraherentur. Quibus malis compulsus thermarum potum omittebat; Interim alvus ipsi fluida erat, & augescente morbo, levior sinistri brachii paralysis & intensissimus scapularum dolor infestabat. Porro aqua in thorace ita increvit, ut commoto corpore, aquarum sonitus perciperetur, tumor in pedibus & abdomine nullus, pulsus in sinistra manu debilior, in dextra fortior validiorque emicabat. Postremo cum nihil prodessent optima remedia, animi defectione oppressus in ipsa urbe obiit. Eodem tempore Vir generosus viridisque adhuc ætatis compactiq; corporis ad aquas venerat. Hic cum vomitum, cui à longo tempore matutino tempore adsveverat, per opiata, uti conjicere licebat, suppressisset, hujus loco incidit præcordiorum anxietates cum respirationis difficultate. Multis remediis frustra adhibitis ex medici consilio thermas adire constituit, quarum tamen usu in pejus malum ire cœpit, ita ut jam atrociora tormenta pateretur. Arcessitus Dn. Præses jubet abstinere aquarum potu, abstinuit æger, sed paulo post in ipso itinere decessit.

§. XXXI. Intelligitur ex his obſervationibus; quarum & aliæ nobis ſuppeterent, quam noxiæ ſunt thermæ noſtro adfectui. Et ratio quidem facilis: Sunt hæ aquæ crudæ in primis, & licet ſalutari elemento, alcalino minerali nempe polleant, multum tamen calcariæ terræ continent. Qua de cauſa difficilius tranſeunt emunctoria, poros tubulosque venarum male ſubeundo. Inde nihil frequentius, quam ut inter potum hinc inde tumore partes corporis præſertim pedes occupentur, qui tamen fomentis in balneo admotis facile diſcutitur. Neque dubium eſſe poteſt, quin, dum per pulmones tardiſſime movetur aqua, ibi ſubſiſtat, nervosque irritando noſtrum adfectum provocet. Auget eadem mali vehementiam, quod ſale purgante, quo prædita eſt, magis ſtimulat nervos ad ſpasmodicas contractiones. Accedit denique, quod hydropem pectoris facile excitet. Ubi enim vaſa lymphatica nimium turgeſcunt, tandem rumpuntur, & disrupta ingentem aquæ molem, qualis in cura adſumta fuit, in thoracis cavitatem exonerant cum non obſcuro futuræ mortis indicio.

§. XXXII. Dicendum jam de paracentheſi, num illa tollere poſſit hydropem thoracis: In hac veteres ſummam auxilii ſpem contra hoc malum poſuerunt, adeo, ut ab *Hippocrate l. 2. de morbis §. 59.* commendetur. Ita enim ſcribit: Qua parte ſtrepitum perceperis, eam ſecato, quã potes, infimo loco, quo effluxio facilis contingat. Et paulo ante: ſi ſectionis tempus prætermittitur, venter intumeſcit, & hunc quidem inter coſtas ſectum

cura-

curare oportet. Idem auxilii genus celebrat *Carolus Piso* loco cit. qui aperire latus jubet, ut evacuata sensim aqua spiritus ægris ducatur facilius. Adsentitur etiam *Scultetus obs. 31. p. 252.* Exempla, inquit, docent in asthmaticis inveteratis sæpius forsan ac nos putamus, thoracis hydropem subesse, cujus cura potius sectione quam tædiosis remediis adgredienda, cum paracenthesin in pectore multo minus periculosam judicem, ac in abdomine, quia prioris contenta viscera crudo externoque aeri magis adsveta, quam posterioris. Idem confirmat *Sylvius in operibus med. cap. 50. p. 316.* Hydrops thoracis tutissime curabitur (post præmissam lymphaticorum vasorum obstructorum reserationem ac consolidationem) continuato tam per apta medicamenta, quam per stupham siccam sudore, sicque paulatim evacuatis per corporis poros aquis præter naturam stagnantibus. Quibus si nihil efficitur, & de hydrope thoracis satis constat, non video, cur non liceat, per acum argenteam cavam in thorace innoxiam instituere paracenthesin, ex tali namque vulnere parvo nil periculi imminet ægro. Hæc Sylvius: Nos de hac operatione ita censemus: Vbi ex viscerum obstructione eadem induruerunt, ubi cachecticus corporis habitus adest, frustra ad illam pervenitur. Si vero talis hydrops ex aquarum stagnantium copia, v. g. ex thermis, ex nimio potu, provenit, tunc si vires suppetunt, avide est amplectenda, ut præsens vitæ periculum æger effugiat.

§. XXXIII. Ut vero constet curationis ratio, sequentia commendamus: Prospiciendum primum, ut

quam perdidit ſpirituaſcentiam ſangvis, recipiat, dein ut iidem curſus celerior reddatur. Inſerviunt huic fini elixiria balſamica cum liquoribus alcalinis parata, quale eſt Dn. Præſidis, item eſſentiæ alexipharmacæ. Conveniunt porro, ſi tumor pedum adeſt, leniora purgantia, qualia ex mechoacanna, jalappa, auro fulminante ſalibusque deterſivis adparantur. Non minorem opem præſtant balnea Laconica cum ſpiritu vini, quod hæc mirifice exiccant corpus, tranſpirationem juvant & nervoſum genus calore ſuo fovent. Hiſce remediis ante quinque fere annos reſtituit Dn. Præſes Divino favore mercatorem hujus urbis notisſimum. Hic cum obeſiore corpore eſſet, in aſthma tale convulſivum ſubito incidebat, & thoracis hydropem ſimul adfuiſſe, exinde adparebat, quod cum aliquando ſonum quaſi diffractæ intra thoracem alicujus rei ad aures ejus adlaberetur, ſequenti die ſubviride ſerum odore fœtido expueret. Intumeſcebant ſimul pedes, nec erat facultas ipſi jacendi in lecto, neque quidquam deguſtandi. Hic tamen diligenti cura intra octo hebdomades reſtitutus convaluit, cum egregie interne prodeſſent amara balſamica, externe vero calidisſimis ex aceto vini fomentis pedibusque adplicatis ſudor eliceretur.

§. XXXIX. Ubi aſthma convulſivum ex ſcabie retro in corpus ſerpente, item ab arthritide repulſa oritur, ad exteriora revocare oportet nocentem materiam. Sunt pedes demittendi in aquam calidam, datis interne diaphoreticis, quæ cum anodynis optime miſcentur. Neque contemnendum opium, cujus vim ſi a-

lexi-

lexipharmacis, si spiritu C.C. volatili temperes, illud non sine fructu adhibetur. Boyle Spiritum cruoris humani extollit, nos nitrum cum camphora mixtum laudamus, innixi cum propriis tum clarissimorum Virorum observationibus, qui horum medicamentorum usum passim in scriptis suis prædicarunt. Anodyna enim rite præparata, & cum diaphoreticis mixta egregiæ virtutis sunt, ubi nempe non tam à mole materiæ, quam ejusdem acri & virulenta qualitate nervi vellicantur, excretionibus exinde intra corpus remanentibus. Igitur si in ejusmodi adfectu blanda diaphoretica cum anodynis offeruntur, horum usu non quiescunt solum spasmi, sed materia etiam corrigitur, & relaxatis viis ad exitum præparatur. Quod abunde demonstrat, anodynis, si tempestive dantur, non sisti excretiones, sed iisdem promoveri, uti id ipsum variolis morbillis & arthritide confirmatur.

§. XXXIX. In principio asthmatis præstat uti eleixiribus balsamicis, nec minus diureticis remediis, quæ in statu cachectico sua laude non sunt defraudanda. Inter hæc eminet Tinctura antimonii acris, calcis vivæ pulvis milleped. lumbricorum terrestrium. *Iohannes Rhod.* clarissimum medicinæ decus *observatione 27. l. II.* refert, asthma levatum fuisse libris 37. urinæ intra 24. horas evacuatis. Quare & Baglivus hæc remedia in nostro adfectu commendare non dubitavit, cujus verbis nostram dissertationem concludimus: Pluries adnotavimus, inquit *in observationibus p. 70.* in pectoris morbis semper ducendam esse materiam ad urinæ vias

natu-

natura id demonſtrante, quippe magnũ conſenſum eſſe inter tibias & pectus, pudenda & pectus conſtat. Non vero tuta ſunt diuretica ex ſalibus lixivioſis & acidis parata in pectoris morbis, nam tuſſim movent & morbum exaſperant. Contra pulvis milleped. therebinthinata, balſamus Peruvianus decoct. rad. aperient. Syrup. de althæa Fernelii urinam potenter movent, nec tenellis pulmonum membranis infenſa ſunt.

FINIS.

